

מ הפנת ההתיישבות

תשפ"ו-2025

תוכן עניינים

4	עושים היסטוריה - 50 יישובים חדשים ביו"ש
8	כבישי יו"ש
12	יחידות דיור חדשות ביו"ש
16	החוות החקלאיות
18	אכיפת בנייה ערבית בלתי חוקית
19	סיירי הקרקעות
20	ההתיישבות בנגב ובגליל
22	מונעים הקמת מדינה פלסטינית
25	אנטנות חדשות ביו"ש
26	אדמות מדינה
28	ריבונות זה כאן
30	המינהל האזרחי
32	דבר שר האוצר והשר במשרד הביטחון, בצלאל סמוטריץ'

קרדיט תמונות:
שחר כהן | דוברות בנימין | איגוד החוות | דוברות המפלגה

עושים היסטוריה

50 יישובים חדשים הוקמו והוכרו ביו"ש

חמישים יישובים חדשים ומוסדרים בתוך שנתיים וחצי - זהו מהפך היסטורי. מה שהיה במשך עשורים חלום רחוק, הפך למציאות חיה שמעצבת מחדש את מפת יהודה, שומרון ובקעת הירדן. לראשונה, לא עוד נקודות מבודדות או הצהרות חולפות - אלא רצף התיישבותי מתוכנן, שמחזק את אחיזתנו בלב הארץ. במפה שלפניכם מסומנות כל נקודות היישוב שהוקמו והוסדרו - התמונה המלאה של השינוי

כריצת דרך לאומית חמישים יישובים חדשים

לפעמים יש רגעים שבהם ההיסטוריה משנה כיוון. במשך עשרות שנים נדמה היה שהמפה ביהודה, שומרון ובקעת הירדן תקועה: מאז שנות התשעים, ארבעה יישובים חדשים בלבד זכו להכרה מדינתית מלאה, וגם הם בקושי רב ותחת אילוצים. אבל בתוך פחות משלוש שנים חל מהפך: חמישים יישובים חדשים ומוסדרים נכנסו למסלול ממשלתי ברור, והפכו את מה שהיה פעם חלום רחוק למציאות מתהווה.

הדרמה האמיתית איננה רק במספר - אלא במהות. לראשונה אי פעם, מדינת ישראל סימנה מראש את נקודות היישוב שהיא רוצה להקים, קבעה להן תחומי שיפוט, פתחה תוכניות סטטוטוריות, והכניסה אותן למסילות ברורות

”

הבשורה הגדולה ביותר טמונה בצפון השומרון. חומש ושאנור, שני יישובים שעמדו בלב ההתנתקות ב-2005, חוזרים, בעזרת ה', להיות חלק מהמפה הרשמית של מדינת ישראל

של תכנון, תשתיות ופיתוח. זה נעשה על ידי ארבע החלטות קבינט שונות שהובלו בשנתיים האחרונות על ידי השר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ'. לא עוד תגובה לעובדות בשטח, לא עוד רדיפה אחרי יוזמות שכבר קרו - אלא יזמה לאומית שמובילה מלמעלה, מתוך ראייה אסטרטגית כוללת.

הבשורה הגדולה ביותר טמונה בצפון השומרון. חומש ושאנור, שני יישובים שעמדו בלב ההתנתקות ב-2005, חוזרים, בעזרת ה', להיות חלק מהמפה הרשמית של מדינת ישראל. המהלך החל בביטול העוול של חוק ההתנתקות בכנסת, והמשיך בהחלטות ממשלה שמכירות בהם כיישובים לכל דבר ועניין, עם תחום שיפוט ותוכניות מתאר. הישיבה בחומש התייצבה והתחזקה, ושאנור מצטרפת אליה במסלול ברור.

אל הציר הזה מצטרפים עוד כעשרים יישובים חדשים לגמרי. לא כפתרון

לאילוץ מסוים, לא כהסדרה בדיעבד, אלא כיישובים מתוכננים בשטחים ריקים - מצפון השומרון ועד דרום הר חברון. ההכרעה לבנות על "הרים קירחים" משקפת ראייה רחבה: לא להסתפק בהווה, אלא לעצב את העתיד. המדינה קובעת מראש את האזורים שבהם תתפוס אחיזה, סוגרת פרצות גיאוגרפיות, יוצרת רצף התיישבותי ומונעת אפשרות של רצף ערבי חוצה-שטח. לראשונה מזה עשרות שנים, מפת ההתיישבות לא רק מתעדכנת - היא נבנית מחדש על יסודות אסטרטגיים.

לצד זאת, חלק משמעותי מהמהלך הוא הסדרת ההתיישבות הצעירה. בפברואר 2023 התקבלה החלטת קבינט שהסמיכה את שר האוצר והשר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ' להגדיר את רשימת אתרי ההסדרה. החלטה זו, הובילה בפועל להכרה ולהסדרה: הרשימה הוגדרה, והאתרים נכנסו למסלולי אישור ותכנון כמדיניות ממשלתית. עשרות נקודות שחיו שנים להכרה הוסדרו, או נמצאות כעת במסלול ברור להפוך ליישובים מוכרים עם תחום שיפוט, תוכנית מתאר וכתובת רשמית. גבעת הראל, גבעת הרואה, בני אדם ועוד, הם רק דוגמה ליישובים שעברו מהמתנה מתישה למציאות מתהווה. ההסדרה הזו אינה טכנית; היא מעניקה ודאות, מביאה משפחות חדשות ומעודדת תעסוקה.

גם השכונות מקבלות חלק במהלך. לפני ההחלטות, היו ביהודה ושומרון יישובים רבים שהוכרו כשכונות בלבד מה שפגע באופן משמעותי ביכולת לפתח אותם כראוי ליישוב עצמאי. החלטות הקבינט האחרונות בנושא הכירו בהן כיישובים עצמאים דבר שכאמור יוביל לסייע לפתח ולתקצב אותן שנים קדימה.

”

לראשונה אי פעם, מדינת ישראל סימנה מראש את נקודות היישוב שהיא רוצה להקים, קבעה להן תחומי שיפוט, פתחה תוכניות סטטוטוריות, והכניסה אותן למסילות ברורות של תכנון, תשתיות ופיתוח

בנוסף, ישנה כבר תוכנית הכוללת הקמת שלוש ערים - "עטרות אדר" הסמוכה לכביש 443, "שדה אפרים" בין מודיעין עילית לגוש טלמונים ו"עיר התמרים" ליד מבואות יריחו - מרכזים עירוניים גדולים שייצרו מוקדי אוכלוסייה ותעסוקה, ולא רק נקודות התיישבות חשובות אך מצומצמות בגודלן. מהלך זה משלים את התמונה: יישובים חדשים, הסדרת יישובים ושכונות קיימות והקמת מרכזים עירוניים שמעצבים את פני המרחב לעתיד.

פרופ' שיבי דרורי, 52, גבעת הראל

אני חי בגבעת הראל מאז היום הראשון שלה. כשהגענו לכאן בסוף שנות ה-90 היינו שלוש משפחות צעירות, עם הרבה אמונה ומעט מאוד תנאים. לא היה כביש, לא היו מים זורמים, הקמנו חממה ושמרנו בלילות. זה היה קשה, לפעמים גם מסוכן, אבל ידענו שאנחנו נאחזים באדמה בשביל משהו גדול מאיתנו.

במשך יותר מעשרים שנה חיינו במעמד לא ברור. מצד אחד, בנינו קהילה אמיתית - היום יש כאן כמאה משפחות - עם ילדים, גנים בית כנסת ומכולת. מצד שני, המדינה שבמידה רבה שלחה אותנו למשימה, לא הכירה בנו. אי אפשר היה לקבל משכנתאות, לא היו תקציבים מוסדרים, כל פיתוח קטן דרש מאבק אינסופי. הרגשנו שאנחנו עושים הכול לבד, בלי גב אמיתי.

השינוי הגיע רק בשנתיים האחרונות. לפתע, אחרי שנים רבות כל כך של קיפאון, נכנסו אנשים נחוישים לממשלה. בפעם הראשונה בא מישהו ואמר: "די. עושים סדר". העבודה היתה תשתיתית הוקמה מנהלת, נבדקו השטחים, וגילו את מה שידענו כל השנים שסביב הישוב קיים פוטנציאל עצום של אדמות מדינה.

זה הפך את כל התמונה. מתכנן תב"ע מצומצמת הפכו ליישוב עם עתודות קרקע ותוכניות אמיתיות לצמיחה. התחושה היא של מהפך - לא עוד התיישבות שמתחננת לשבבי הכרה, אלא יישוב מוכר, לגיטימי, שיכול לתכנן קדימה.

אחרי 25 שנה של המתנה, אני מרגיש שאנחנו סוף סוף יוצאים לדרך חדשה.

” חלק משמעותי מהמהלך הוא הסדרת ההתיישבות הצעירה... עשרות נקודות שחיו שנים להכרה הוסדרו, או נמצאות כעת במסלול ברור להפוך ליישובים מוכרים עם תחום שיפוט, תוכנית מתאר וכתובת רשמית

המספרים מספרים את הסיפור: חמישים היישובים החדשים אינם עוד פרויקט תכנוני. הם הכרזה לאומית. הם אומרים לעולם ולעצמנו - עם ישראל שב לאחוז בקרקעותיו, מתוך בחירה יזומה, מתוך חזון ארוך טווח ומתוך אמונה בצדקת הדרך. צפון השומרון חוזר למפה, ההרים והגבעות מתמלאים בבתים, והשיטה משתנה מן היסוד. זו איננה עוד בשורה נקודתית - זו היסטוריה בהתהוות.

שריה נריה ברוכי, חומש

אני בן 26, נשוי לאילת ואבא לשלושה ילדים. לפני ארבע וחצי שנים עלינו לחומש כמשפחה, יחד עם עוד שתי משפחות.

הקמנו בתים קטנים מעץ - כאלה שאפשר לפרק בלילה, כי ידענו שבכל רגע יכול להגיע פינוי. ואכן, כמעט כל חודש הגיע פינוי חדש.

היו תקופות שגרנו בגזיבו מאולתר, היו חודשים שישנו באוהלים שפורקו שוב ושוב על ידי מג"ב, והיו לילות שבהם משפחות נאלצו לישון ברכב או פשוט תחת כיפת השמיים.

אחרי הפיגוע הקשה, שבו נרצח יהודה דימנטמן הי"ד, הלחץ על המשפחות רק הלך וגבר. בתקופת ממשלת בנט וגנץ הישיבה עוד הותרה, אבל לנו לא נתנו לבנות דבר. כל אוהל קטן שהקמנו נהרס. למרות הכול, ידענו שחומש היא הבית שלנו, ונשארו.

השינוי האמיתי התחיל לפני שנתיים, כשבוטל חוק ההתנתקות. אז נפתח פתח חדש: הישיבה קיבלה מבנה קבע על אדמות מדינה, והקימו גם אוהלים מסודרים למשפחות. עלינו שלוש משפחות ראשונות, ומשם זה הלך והתפתח. היום אנחנו כבר ארבע-עשרה משפחות. חלק גרים בבנייה קלה, חלק בבתים עץ משודרגים, וכל אחד מוסיף עוד נדבך קטן להתיישבות.

המקום שבו גרנו פעם באוהלים מתפרקים, אנחנו היום בונים קהילה אמיתית, עם ילדים, עם בתים ועם עתיד.

7

יוצאים לדרך

מייליארד הושקעו בכבישי יו"ש

כבישים בביצוע

כביש 446	מודיעין עילית - לפיד הרחבת הכביש לשני נתיבים + נת"צ לכל כיוון
כביש 60/45	שיקוע קלנדיה סלילת כביש חדש, נתיב אחד לכל כיוון
כביש 437	חיזמה-אדם הרחבת הכביש לשני נתיבים + נת"צ לכל כיוון
כביש 60	צומת המשטרה הבריטית - שער בנימין הרחבת הכביש לשני נתיבים + נת"צ
כביש 60	כביש המנהרות הרחבת הכביש לשני נתיבים + נת"צ לכל כיוון
כביש 60	חוסאן - אלעזר הרחבת הכביש לשני נתיבים + נת"צ לכל כיוון
כביש 55	משתלות - אלפי מנשה הרחבת הכביש לשני נתיבים לכל כיוון
כביש 55	עוקף פונדוק הרחבת הכביש לשני נתיבים לכל כיוון
כביש 446/465	עוקף א-לובן סלילת כביש חדש, נתיב אחד לכל כיוון
כביש 60	עוקף חווארה

כבישים שאושרו וכבישים בתכנון

כביש 45	שער בנימין - קלנדיה המחצבות סלילת כביש חדש	כביש 437	חיזמה ענתות הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 60	אלעזר - צומת הגוש נת"צ	כביש 437	ענתות - מישור אדומים הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 375	מחסום ביתר - צומת אל חאדר הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 466	רמאללה - בית אל הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 505	צומת אריאל - צומת תפוח הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 356	צומת תקוע - הר חומה הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 60	עוקף אל ערוב צומת הכניסה הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 55	מעלה שומרון - עוקף פונדוק הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 60	עלי-תפוח הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 55	צופים - מעלה שומרון הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 60	צומת המשטרה הבריטית - עלי הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 60	בני נעים - מיתרים הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 443	כביש מחבר גוש טלמונים הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 356	כרמל - בני חבר הרחבת הכביש לשני נתיבים
כביש 446	מתתיהו - בית אריה הרחבת הכביש לשני נתיבים	כביש 35	צומת העוקפים - תלם אדורה הרחבת הכביש לשני נתיבים

תכנון אסטרטגי לחומש הבא 250 מלש"ח

הסדרות בטיחותיות 170 מלש"ח

כבישי גישה חדשים 95 מלש"ח

ביצוע רמזורים 190 מלש"ח

השקעה בתאורת כבישים 110 מלש"ח

כבישים של ריבונות:

משדרגים את התחבורה ביהודה ושומרון

כל מי שנסע בכבישי יהודה, שומרון ובקעת הירדן מכיר את ההרגשה: אתה בדרך לעבודה או ליישוב, אבל נתקע בפקק בכביש בעל נתיב אחד, בלי שוליים ובלי נתיב עוקף. מספיק רכב תקוע אחד או משאית איטית - והציר כולו מושבת.

השגרה הזו, של פקקים מתמשכים, צירים חסומים ומערכת כבישים ישנה ומוזנחת - הייתה המציאות של מאות אלפי תושבים במשך עשורים שלמים. ההתמודדות הקלוקלת עם תשתיות התחבורה ביהודה ושומרון הפכה לסמל של הפקרה: תקציבים נדחו, תוכניות הוקפאו, והמערכת לא הצליחה להדביק את קצב הגידול הדמוגרפי והצרכים הביטחוניים.

הבעיה לא הייתה רק עומס, אלא גם שאלה של חיים ובטיחות. כבישים שאינם מתוחזקים כראוי, תאורה חלקית או חסרה, עיקולים חדים, מעברי חציה מאולתרים ושולי דרך צרים הפכו את הנסיעה למתסכלת ולעיתים מסוכנת. במקביל נחלשה תחושת הריבונות: צירים שאמורים היו לחבר בין יישובים יהודיים לא קיבלו מענה מערכתית עקבי, בעוד תשתיות בצד הפלסטיני התקדמו במהירות. המציאות הזו חייבה הכרעה - לא עוד טיפול נקודתי, אלא שינוי שיטה.

במהלך מדיני-מקצועי שהוביל שר האוצר בצלאל סמוטריץ' הוצאו הפרויקטים של כבישי יהודה ושומרון ממסלול של "דילים קואליציוניים" -דד-הוק והוכנסו למסלול מקצועי רגיל של משרד התחבורה. המשמעות פשוטה: הפרויקטים נבחנים ומדורגים לפי אותם קריטריונים שמקובלים בכל חלקי הארץ -

בטיחות, נפחי תנועה, זמני נסיעה, גישה לשירותי חירום וחיבור למוקדי תעסוקה וחינוך - ומקבלים תקצוב בהתאם. זהו מעבר ממצב של בקשות מפוזרות ונקודתיות לתוכנית עבודה מסודרת.

על בסיס הגישה הזו הותנעה תוכנית חומש ייעודית לכבישים ביהודה ושומרון בהיקף של כ-7 מיליארד שקלים. התוכנית משלבת ביצוע מייד של פרויקטים שכבר הספיקו להבשיל יחד עם תכנון ארוך טווח שמביט שנים קדימה, כדי שלא נחזור שוב לפער שבו האוכלוסייה צומחת מהר יותר מהתשתיות. לצד הצירים הגדולים, התוכנית נותנת משקל גם לשיפורים "קטנים" שמרגישים מהר: הסדרת כניסות ליישובים, כיכרות, רמזורים, תאורה, הפרדות בטיחותיות ותיקון נקודות שחורות. דברים שבוודאי כבר ראתם בנסיעותיכם בדרכים.

אבל כסף לא מספיק. התרגלנו שבמרחב כמו יהודה ושומרון הדרך מהחלטה לביצוע ארוכה: רגולציה, תיאומים, אישורי תכנון, רכש ושיקולים ביטחוניים עלולים להאט כל מקטע. בדיוק כדי לקצר את המרחק מהחלטה לעבודה בשטח, הוקם מנגנון עבודה שמסיר חסמים בזמן אמת.

במינהלת ההתיישבות הוקם שולחן עגול קבוע - מפגש רב-משתתפים בראשות שר האוצר והשר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ', אליו מוזמנים נציגי משרד האוצר, משרד התחבורה, המינהל האזרחי ומערכת הביטחון, נתיבי ישראל וחברות הביצוע, אנשי הייעוץ המשפטי וכלל הגורמים הרלוונטיים. לכל פרויקט מוגדר "בעל בית", רשימת חסמים, לוחות זמנים ומדדים; הדיונים

אינם רק דיוני סטטוס, אלא מפגשים שמטרתם פתרונות: הפקעות ותיאומי תשתיות, חיבורי חשמל ותקשורת, תיאום ביטחוני, רכש וסגירות תכנוניות. כך מתקצר המעבר מהפקדה לפרסום ומהמכרז ליציאה לשטח לביצוע. זהו מנגנון ניהול שממחיש מנהיגות ביצועית ולא רק הצהרתית, והופך אוסף פרויקטים לרשת מנוהלת אחת.

במפה המעשית זה מתורגם לעבודות בכמה שכבות במקביל: בצירים ראשיים מתבצעות הרחבות והוספת נתיבים, שדרוגי בטיחות והסרת צווארי בקבוק; לאורך צירים אסטרטגיים מקודמות דרכים עוקפות שמקצרות זמן נסיעה ומפחיתות חיכוך עם מרכזי אוכלוסייה; ובמקטעים מסוכנים מתבצעים תיקוני תוואי ושוליים. בתוך 10 הפרויקטים נכללים השדרוג המקיף של כביש 60, קידום עוקף חווארה ועוקף אל-ערוב, פיתוח כביש 55, הרחבת כביש 5 שיחבר את אריאל עם הבקעה, שיקוע קלנדיה, כביש 45 המחבר את בנימין ישירות לכביש 443 וחיבורים בין-אזוריים נוספים. לצד טיפול שיטתי בצמתים ובעומסים מוכרים.

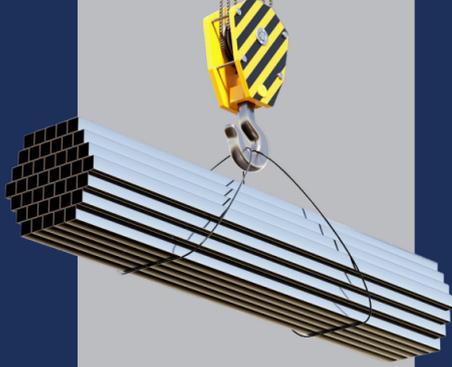
החוזקה של המהלך היא בכך שהוא מחבר בין התמונה הגדולה לבין המגע היומיומי של הנהג עם הכביש. במקום לרדוף אחרי אירועים, מאתרים מוקדם את נקודות הכשל, מדרגים לפי דחיפות והשפעה, ומתקצבים בהתאם.

הרשויות המקומיות הן שותף מלא: הן מכירות את השטח, מעבירות נתונים, ומסייעות לביצוע. כך נבנית רשת תחבורה שמחזירה היגיון למסלול הנסיעה - לא עוד טלאי על טלאי, אלא רצף.

ההשפעה כבר ניכרת. הטרקטורים עובדים במרץ באזורים רבים ביהודה ושומרון, זמני נסיעה מתקצרים במקטעים שעברו טיפול, צמתים אדומים מוסדרים, ותאורה חדשה וצירי גישה משופרים מגבירים את תחושת הביטחון. מעבר לנוחות ולבטיחות, זו גם אמירה של מדיניות: ההתיישבות אינה "נספח" תקציבי, אלא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, ולכן התשתיות שלה מתוכננות ומבוצעות באותם כללים ולפי אותה רמת עדיפות מקצועית.

חשוב לומר ביושר: לא כל העיכובים נפתרו ולא כל המחלפים יעמדו מחר בבוקר. תכנון, היתרים, מכרזים וביצוע לוקחים זמן, במיוחד במרחב מורכב כמו יהודה ושומרון. אבל ההבדל בין מציאות של "נראה, נבדוק", ו"אולי בשנה הבאה" לבין תוכנית חומש מתוקצבת, עם סדר עדיפויות מקצועי ועבודה בין-משרדית רציפה - הוא הבדל שמורגש היטב על הכביש.

”מעבר לנוחות ולבטיחות, זו גם אמירה של מדיניות: ההתיישבות אינה "נספח" תקציבי, אלא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, ולכן התשתיות שלה מתוכננות ומבוצעות באותם כללים ולפי אותה רמת עדיפות מקצועית

מועצה אזורית בקעת הירדן

284	גיתית
181	מבואות יריחו
2	מחולה, גבעת סלעית
518	מחנה גדי, משואה

מספר יח"ד לפי רשויות ביו"ש

מועצה אזורית גוש עציון

76	איבי הנחל
18	אלון שבות
433	אלעזר (נתיב האבות)
1,006	גבעות
572	מיצד
1049	מעלה עמוס
322	נוקדים (נוקדי דוד)
120	פני קדם
330	קידר

מועצה אזורית מגילות

45	ורד יריחו
168	מצפה שלם
361	קדם ערבה

מועצה מקומית שער השומרון

551	עץ אפרים
17	שערי תקוה

מועצה אזורית הר חברון

279	אביגיל
287	אדורה
358	בית חגי
46	טנא עומרים
42	כרמל
158	גוהות
107	סוסיא (גבעת חנן)
100	סנסנה
342	עשהאל
156	עתניאל
196	תלם

עיריות ומועצות מקומיות

372	אלקנה
2,145	אפרת
2,312	אריאל
110	בית אריה - עופרים
3,813	ביתר עילית
1,175	גבעת זאב
300	מודיעין עילית
7,272	מעלה אדומים
362	עמנואל
1,768	קדומים
715	קרית ארבע
349	קרני שומרון

מועצה אזורית בנימין

356	אדם
351	גני מודיעין
90	דולב
667	חרשה
478	חשמונאים
200	טלמון
619	כוכב יעקב
210	מבוא חורון
365	מצפה יריחו
456	נוה צוף
2,053	נריה
1,583	עלי
91	עלמון (ענתות)
295	פסגות
298	רימונים
90	שילה
627	תל ציון

מועצה אזורית שומרון

369	אלון מורה
284	איתמר
284	חיננית
7	חרמש
8	טל מנשה
632	יקיר
234	מבוא דותן
184	מגדלים
168	נופים
118	נופי נחמיה
179	עינב
37	פדואל
74	צופים
136	קרית נטפים
412	רבבה
94	רחלים
105	תפוח

46,495

יחידות דיור

אושרו ביו"ש

ודאות, חזר להאמין שאפשר גם אחרת. בלי רעש מיותר, בלי טקסים - פשוט מערכת שעובדת.

והסיפור הזה הוא רק אחד מיני רבים. בכל רחבי יהודה, שומרון ובקעת הירדן אפשר לראות את ההשפעה המצטברת של השיטה החדשה: במועצות מקומיות שנכנסו מחדש לתנופת תכנון, ביישובים קטנים שזוכים סוף-סוף לאופק תכנוני, ובשכונות חדשות שמתוכננות מתוך ביטחון שהן אכן ייבנו. כשהשיטה ברורה - כולם יודעים לעבוד מולה. וכשיש שגרה - השטח מגיב.

במבט על, ההישג אינו רק התוצאה - הוא תפיסת העולם. בנייה אינה יכולה להתנהל כאירוע חד-פעמי שמחכים לו. היא זקוקה לרצף, למשמעת, ולהתמדה. מי שמסתכל רק על השיא - מפספס את המהפכה האמיתית: השגרה.

במבט על, ההישג אינו רק התוצאה - הוא תפיסת העולם. בנייה אינה יכולה להתנהל כאירוע חד-פעמי שמחכים לו. היא זקוקה לרצף, למשמעת, ולהתמדה

לצד כל יחידת דיור שאושרה, יש משפחה שתקבל בית, יש יישוב שיתרחב. אבל זה לא נגמר שם. כל אישור הוא עוד נדבך במימוש החזון של התיישבות חיה, צומחת וריבונית בלב ארץ ישראל. כל תוכנית שקודמה, כל שכונה שנפתחה, היא המשך ישיר למסע בן אלפי שנים של חיבור לאדמת אבותינו.

ביוזמתו של שר האוצר והשר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ' התקבלה החלטה דרמטית אך שקטה לבטל את התלות באישור מדיני פרטני לכל סבב תכנון

הקודמת שהאטה את העסק והחליפה אותה במנגנון של שגרה ניהולית מקצועית. במקום לחכות לרגע פוליטי - פשוט מתכנסים, כל שבוע, ובודקים מה מוכן. ומה שמוכן - מאושר.

השינוי הזה לא נעשה ביום אחד. מתוך אחריות וזהירות, ההתקדמות נעשתה בצורה הדרגתית: בתחילה הוגשו לאישור תוכניות קטנות מאוד - שמונה, שתים-עשרה, שבע-עשרה יחידות דיור. הכוונה הייתה אחת - להניע את התהליך מבלי לעורר רעש מיותר, להרגיל את המערכת לשגרה חדשה. זה כונה "טפטופים", אבל מאחורי הטפטוף הזה עמדה תוכנית סדורה. לאט-לאט, בקצב מדוד, המספרים עלו והשגרה התבססה.

השינוי הורגש מיד. כשהמערכת יודעת שיש ישיבת מת"ע או ישיבת אישורים שבועית, הכול מתכווץ אליה. מהנדסים מסיימים תיקים בזמן, רשויות חוזרות לקדם תוכניות, יזמים מבינים שלא מדובר עוד ב"אירוע מיוחד", אלא במסלול מינהלי אמיתי ופשוט. מרווחי הזמן בין שלב לשלב התקצרו, ותהליכים שנתקעו חודשים - זזו בשבועות. היום, כל תוכנית שמוכנה - פשוט נכנסת לדיון ומאושרת. בלי רעש, בלי כותרת, בלי לחכות.

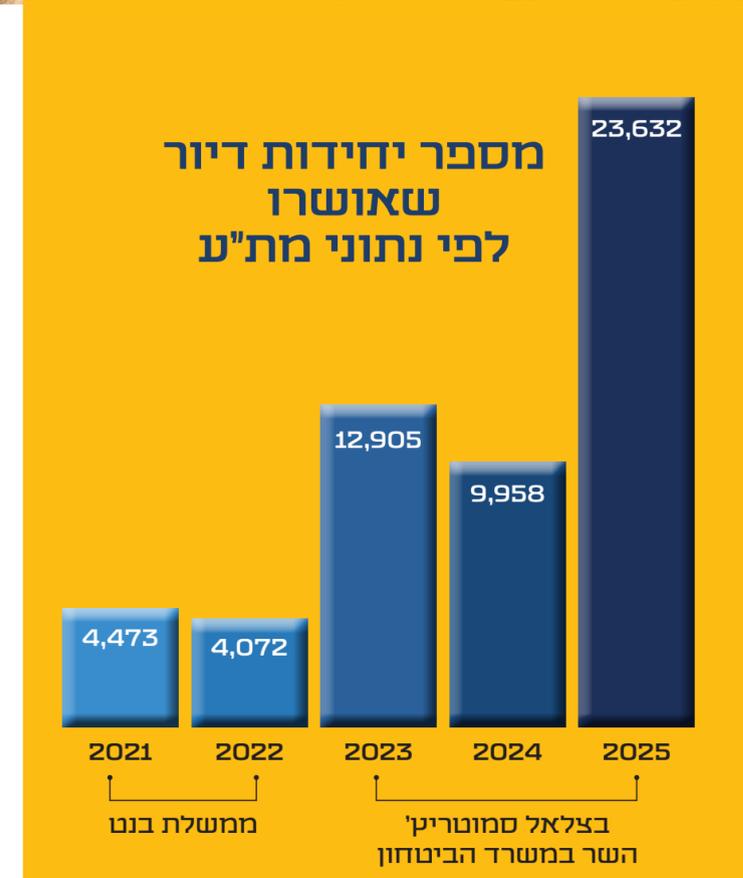
מרווחי הזמן בין שלב לשלב התקצרו, ותהליכים שנתקעו חודשים - זזו בשבועות. היום, כל תוכנית שמוכנה - פשוט נכנסת לדיון ומאושרת. בלי רעש, בלי כותרת, בלי לחכות

והשינוי נמדד במספרים. מאז נכנס סמוטריץ' לתפקידו, קצב אישורי יחידות הדיור ביהודה ושומרון עבר מהפך. בתוך שנתיים וחצי אושרו על ידי מנהלת ההתיישבות קרוב ל-50 אלף יחידות - כמות שמתקרבת לכלל האישורים שהתקבלו בעשור האחרון. קצב העבודה זינק פי שניים ואף פי שלושה לעומת השנים הקודמות, והשפעתו ניכרת על פני עשרות יישובים, שכונות חדשות ומתחמי תכנון שלמים. זו כבר לא תגובת שרשרת חד-פעמית, אלא מגמה ממוסדת שמובילה תנופה של ממש.

בשטח, המספרים האלה מתורגמים למציאות. בגוש טלמונים, לדוגמה, קצב האישור בתקופה האחרונה היה כפול ואף יותר. שכונות שלמות שנשארו שנים על הנייר התחילו סוף-סוף לזוז. תב"עות שהיו תקועות התקדמו שלב, פרויקטים שחיכו לאישור קיבלו אור ירוק, והתחושה הכללית ברשויות השתנתה: מי שהתרגל להמתין באי-

המהפכה השקטה:
כך אישרה מינהלת ההתיישבות כמעט 50 אלף יח"ד בתוך שנתיים וחצי

בנייה היא הרבה יותר מיציקת בטון. זו יציבות למשפחה, אופק לזוג צעיר, ותשתית לצמיחה של יישוב שלם. אבל בכל הנוגע לבנייה ביהודה, שומרון ובקעת הירדן, במשך שנים, התכנון והבנייה נראו כמו רמזור שתקוע על אור אדום: הכול היה תלוי ב"סבב אישורים" אחת לכמה חודשים, שהוכרע בדרגים הגבוהים ביותר. זה לא רק יואש - זה יואש.

על פי החלטת ממשלה ישנה, כל קידום של תוכניות במת"ע ("מועצת התכנון העליונה" - הגוף שאחראי על אישורי הבנייה ביהודה ושומרון), דרש אישור פרטני מראש הממשלה ומשר הביטחון, בליווי שיקולים מדיניים, תיאומים רגישים ומתח תקשורת. תוכניות נתקעו במשך חודשים גם בשלבים טכניים לגמרי - כמו הפקדה או פרסום. הרשויות המקומיות הבינו שלתכנן זה חשוב, אבל להשקיע בזה זמן וכסף זה היסור; והיזמים, שעמלו על תוכניות במשך שנים, מצאו את עצמם שוב ושוב מחוץ לתמונה. עבורם, כל תוכנית שאושרה הייתה טיפה בים. לא נס. אבל היה מאוד קשה. לא נורמה.

אל תוך המצב הזה נכנסה גישה אחרת: להפוך את הבנייה ממקרית - לשיטתית. ביוזמתו של שר האוצר והשר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ' התקבלה החלטה דרמטית אך שקטה - לבטל את התלות באישור מדיני פרטני לכל סבב תכנון. החלטת ממשלה חדשה ביטלה את החלטת הממשלה

החזית החדשה של ההתיישבות:

130

חוות חקלאיות משנות את הכללים

מדינה באמצעות כוח אדם מצומצם יחסית, ובתאום שקט עם הגורמים הממונים. זהו יחס עלות-תועלת שמאפשר להשפיע על המציאות המרחבית במהירות, ולהמיר נקודה על מפה ברצף חי ובעוט של ההתיישבות.

החוות, שקמו מלמטה ביוזמת חקלאים ואנשי שטח - הפכו מכלי מקומי לפרקטיקה אסטרטגית שמרחיבה נוכחות על הקרקע

ליבת השינוי נעוצה במדיניות. רבות מן החוות לא שרדו; כיום, כמעט כל חווה שעולה נשאר - בכפוף לתיאום וחשיבות אסטרטגית - וזה מה שאפשר לפרויקט החוות להתרחב ולהתבסס בשטח. הלכה למעשה נוצרו התנאים שבהם הן יכולות לשרוד, לעבוד ולהתרחב, באופן מסודר יחסית ובהתאם לכללי המשחק.

התהליך לא התרחש בן לילה ודרש התערבות ממשלתית משמעותית. משרד ההתיישבות בראשות השרה סטרוק ומינהלת ההתיישבות במשרד הביטחון פעלו על מנת לסייע לחוות בכל הקשור לחיבור עם משרד הביטחון ופיקוד המרכז. כיום, נרשם שיתוף פעולה מובהק - דבר המשנה את הקצב ואת היציבות בשטח. במקום להיתקל בקיר בכל צעד, החוות פועלות בשגרה סדורה, בתיאום, ובמיקוד המשאב למקומות שבהם האחיזה חשובה ביותר.

לצד שינוי הגישה, הוקמה מעטפת תפעול וביטחון פשוטה אך אפקטיבית. לכל

החוות החקלאיות הן אחד מהפלאים הגדולים של ההתיישבות בשנים האחרונות. אחת אחר השנייה צומחות נקודות התיישבות חקלאיות שיושבות על בסיס קרקע קטן, שממנו נפרשים שטחי מרעה ועבודה יומיומית במרחב עצום. ביהודה, שומרון ובקעת הירדן פועלות כיום לא פחות מ-130 חוות, לעומת כמה בודדות שהיו פעילות בתחילת הקדנציה.

החוות, שקמו מלמטה ביוזמת חקלאים ואנשי שטח - הפכו מכלי מקומי לפרקטיקה אסטרטגית שמרחיבה נוכחות על הקרקע. הקרדיט על ההנעה הראשונית מגיע כאמור לחלוצי ההתיישבות בשטח שעיצבו את המודל, הוכיחו את היתכנותו והפכו אותו לשיטת עבודה.

בפן האסטרטגי, החוות מסמנות שינוי תפיסה. בעוד שיישוב קלאסי פועל בתוך הקו הכחול ומרכז את עיקר הפעילות בתוכו, החווה מקימה בסיס קטן ומדויק - ומסנו ויצאים שטחי המרעה שיוצרים שליטה על מרחב רב. כך נוצרת "תפיסת שטח" אזרחית מסיבית גם בלי מעטפת מוניציפלית כבדה של מבני ציבור ותשתיות. הנקודות הללו מייצרות נוכחות אזרחית רציפה על אדמות

חווה מוענק סל של מענים ביטחוניים בשטח, שמספק נוכחות, ויכולת תגובה מהירה ופעילות שגרתית תקינה. המעטפת כוללת ריינג'רים, אמצעי תצפית ורחפנים, משקפות לילה ותאורה, עוקב מים, גרור כיבוי, ציוד רפואי ולעיתים גם שערים וגדרות לפי צורך. מדובר בגיבוי מעשי - ציוד, הכשרות ותיאומים - שמאפשר עבודה יום-יום בלי להעמיס מערכות כבדות.

באמצעות תקציבים שהוקצאו לתוכנית ע"י משרד ההתיישבות - מעל ל-100 מיליון ₪ - יש לבעלי החוות את היכולת הביטחונית לאתר מצבים חשודים ולהגיב, והם הופכים את החוות למקום ראוי למגורים. כל הרכיבים יחד בונים אחיזה רציפה - שכבה אזרחית שמקדימה את ההליכים הסטטוטוריים ומכינה להם קרקע.

המשמעות האסטרטגית של החווה ברורה: היא מחליפה "תגובה" ב"וזמה", בכל הקשור למאבק על השטח. פעולת החוות מביאה למציאות שמחברת

בין נקודות, מצמצמת אזורים ביניים ומייצרת רצף התיישבות יהודית באזורים בעלי משמעות.

השרה סטרוק ומינהלת ההתיישבות במשרד הביטחון פעלו על מנת לסייע לחוות בכל הקשור לחיבור עם משרד הביטחון ופיקוד המרכז. כיום, נרשם שיתוף פעולה מובהק דבר המשנה את הקצב ואת היציבות בשטח

התוצאה ניכרת לאורך בקעת הירדן, בנימין, השומרון, גוש עציון והר חברון: חוות חזקות קמות בקצב מרשים, השדות הריקים מתמלאים בעבודת חקלאות ישראלית-שורשית והמרחב סביבם יוצר רצף נוכחות חסר תקדים. זה דורש הרבה עבודה אפורה שמתרחשת יום אחרי יום, ומצטברת לשינוי עומק - מי שמסתכל על יהודה ושומרון מלמעלה כבר יכול לראות - המגמה התהפכה. מקרב בלימה על עוד טרקטור של הרשות הפלסטינית ועוד פריצת דרך עברנו ליוזמה של תפיסת השטח בקצב אדיר.

זהו כוחה של מהפכה שקטה: פרקטיקה שנולדה מלמטה, קיבלה מעטפת ממלכתית מותאמת, והפכה לכלי מרכזי במדיניות ההתיישבות היום - יותר אחיזה בקרקע; יותר משילות. יותר ציונות.

ישראל רפפורט, חוות נוף אב"י

אני בן 36, נשוי לשרה ואבא לארבע בנות. לפני כחצי שנה עלינו לחוות נוף אב"י שלייד היישוב מגדלים, אחרי חמש שנים שבהן ניהלנו חווה ליד אריאל. כשעברנו לפה לא היה כלום - בנינו את השטח מהיסוד, חיברנו מים, והבאנו איתנו כ-150 ראשי צאן. החווה יושבת על הקו הכחול של היישוב מגדלים, באזור שהיה מוזנח ומופקר, והנוכחות שלנו כאן הפכה אותו לנקודת אחיזה חיה ובטוחה.

התחלות בחווה הן תמיד מאתגרות - לילות באוהלים, אין תשתיות, הכול מהתחלה. אבל בשנים האחרונות חלה תפנית אמיתית: היום אנחנו פועלים במסלול מוסדר מול המינהל והצבא, מקבלים ציוד ביטחוני חיוני כמו מצלמות וריינג'רים, ובעיקר - יש גיבוי ממשלתי מלא. אם בעבר כל אוהל קטן היה נהרס, היום אפשר לעלות עם קרוואנים ומבנים כבר מהיום הראשון.

השינוי הזה לא רק מקל על חיי היום-יום שלנו, אלא גם פותח פתח לצמיחה. אנחנו רואים איך המציאות משתנה מול העיניים - במקום מאבק יומיומי על הישרדות, יש אופק ברור של בנייה, קליטה והתבססות. בשבילי, כחוא"י, זה הבדל של שמיים וארץ: מחווה שנאבקת להחזיק מעמד, לחווה שיש לה גב ותמיכה לבנות עתיד.

סיירי הקרקעות

קו ההגנה האזרחי של ההתיישבות

צילום, רכבי שטח, תאורה היקפית וציוד קשר. כל מחלקה מקבלת חבילה שלמה שמאפשרת לה להיות נכחת, ערוכה, ומחוברת לשטח בכל רגע. לצד זה, ביצעו במשרד ההתיישבות עבודת מחקר מעמיקה שניתחה את השטחים האסטרטגיים עליהם יש לשים דגש לאור הצרכים ההתיישבותיים.

ההשפעה כבר ברורה במספרים: בזכות שיתוף פעולה פורה עם יחידת הפיקוח של המינהל האזרחי ניתן לראות עלייה של כ-70% באכיפת הבנייה הערבית הבלתי חוקית בשטחי יהודה ושומרון. בכל מקום שבו יש סיירי קרקעות פעילים, רואים בלימה של ההשתלטות. המסר ברור - מדינת ישראל נמצאת כאן, ערה, ומגנה על אדמותיה.

אחת התרומות המרכזיות של המערך היא מתן כוח למועצות עצמן. במקום להיות תלושות מהשטח או להמתין לגופים אחרים, כל רשות מקומית מחזיקה מחלקת סיירי קרקעות משלה, עם יכולת תגובה מיידית. לא עוד המתנה לאישורים, לא עוד תירוצים. אם מישהו מנסה להשתלט - הסיירים בשטח, מצלמים, מתעדים ומייצרים תיק אכיפה מוכן.

המהלך הזה יצר מכפיל כוח אדיר גם מול המינהל האזרחי. לראשונה, נוצר שיתוף פעולה הדוק שבו הרשויות מביאות את המידע בזמן אמת, והמינהל יכול לפעול בצורה ממוקדת ויעילה. לצד זאת, המועצות מקבלות גם תקציבים נוספים לגידור שטחים, למניעת פלישות ולפעולות אקטיביות שמבטיחות שלא תיעשה בנייה בלתי חוקית.

המסר ברור: סיירי הקרקעות הם קו ההגנה האזרחי החדש של ההתיישבות. הם מסמנים בפועל את גבולות המדינה, מגינים על עתודות הקרקע הלאומיות, ומונעים קביעת עובדות בשטח על ידי אויבינו.

אחת המהפכות הגדולות ביותר בהתיישבות אינה פרויקט בנייה או כביש חדש - אלא דווקא הקמה של מערך שמירה אזרחי. תכירו - סיירי הקרקעות. אחרי עשרות שנים שבהן שטחי יהודה, שומרון ובקעת הירדן נעשו כמעט הפקר, וכל מי שרצה, החל מאנשים פרטיים, או גרוע מכך - מהלכים מתוכננים של הרשות הפלסטינית, יכול היה לבנות היכן שהתחשק לו וללא אישור. בשל כך, הוקמו לראשונה מחלקות קרקע מקצועיות במועצות ביהודה ושומרון. המשמעות פשוטה אך דרמטית: כל דונם, כל חלקת אדמה, כל בנייה - נמצאים היום תחת עין פקוחה ומתמדת.

במשך שנים התרגלנו למציאות שבה ההשתלטות הערבית על שטחי C התקדמה כמעט ללא הפרעה. מאחזים בלתי חוקיים צצו בזה אחר זה, ובנייה לא חוקית התפשטה בקצב מהיר. המועצות המקומיות לא החזיקו את הכלים להתמודד, והמינהל האזרחי לבדו, אף שעשה כל מאמץ להילחם בתופעה, לא הצליח לשלוט במתרחש. סיירי הקרקעות שינו את התמונה: מהפקרות - לשליטה.

בכל מועצה פועלת כיום מחלקה ייעודית לסיירי קרקעות. אלה אינם עובדים מזדמנים, אלא תקנים קבועים, ממומנים במלואם, שנכנסים לשטח מדי יום ביומו. הם מנטרים, מצלמים, מתעדים, ומעבירים בזמן אמת דיווחים על כל חריגה ובנייה לא חוקית. ההבדל ניכר לעין: מה שהיה פעם אזור ללא השגחה, הפך למרחב שבו כל פעולה זוכה למעקב ומענה.

השינוי הזה מתאפשר בזכות השקעה חסרת תקדים של משרד ההתיישבות בראשות השרה אורית סטרוק. מדי שנה מוקצים כ-40 מיליון שקלים להפעלת מחלקות סיירי הקרקעות. לציוד מתקדם, להכשרות ולפעילות שוטפת. מדובר לא רק בכוח אדם, אלא גם באמצעים טכנולוגיים: רחפנים, מערכות

הוק וסדר

בשלוש השנים האחרונות יש

עלייה של 70%

באכיפת בנייה ערבית בלתי חוקית

ההתיישבות

בנגב ובגליל

פורצת קצימה

ההתיישבות תוכנית בהיקף 650 מיליון שקלים: שיקום תשתיות, מבני ציבור, גנים ובתי-ספר - עוד לפני שהמשפחות חזרו - והקמת שכונות יבילים עבור גרעיני משפחות צעירים שיגיעו להיקלט ביישובים, יזרימו דם חדש ויובילו גיוון דמוגרפי.

בנוסף לנגב ולגליל, הובילה השרה אורית סטרוק החלטת קבינט לחיזוק הגבול המזרחי - מצומת צמח ועד אילת. התוכנית כוללת מוקדים חינוכיים, חוות חקלאיות ועיבוי היישובים הצמודים לגדר. בשלב ראשון תוקצב ב-80 מיליון ש"ח פיילוט שמבוצע במשותף על ידי משרד ההתיישבות ומשרד הביטחון. המהלך נועד להציב את הגבול המזרחי כחזית התיישבות וביטחון חדשה של מדינת ישראל.

השינוי הוא לא רק פיזי או תקציבי - אלא גם תודעתי. הנגב והגליל נאבקו במשך שנים על מקומם. היום הם חוזרים להיות מרחבי צמיחה, עם קהילות מתחדשות, יישובים חדשים, ותשתיות שמייצרות ביטחון ועתיד. זהו מהלך שמשלב שיקום עם חזון וציונות, טיפול בקשיים המידיים לצד תכנון ארוך-טווח.

התוצאה כבר ניכרת בשטח: יישובים קהילתיים חוזרים לבנות, משפחות צעירות מוצאות אלטרנטיבה אמיתית לבית במחיר סביר, והקהילות מתמלאות מחדש בילדים, בגנים ובבתי-ספר

אחרי ארבעים שנים של עצירה, בימים אלה מוקמים בנגב חמישה יישובים בין ערד לבאר שבע ("יישובי מבואות ערד") ועוד חמישה בין דימונה לבאר שבע. בצפון מוקמים ארבעה יישובים חדשים.

כמובן שמלחמת חרבות ברזל הפכה חלק מהאתגרים לדחופים עוד יותר. בעוטף עזה נחרבו שמונה יישובים, ולתושביהם לא היה לאן לשוב. המשרד הקים בתוך חודשים ספורים שישה אתרי מגורים חלופיים - קיבוצים שלמים עם מאות יחידות דיור, מבני ציבור, חדרי אוכל ותשתיות מלאות. פרויקט בהיקף של 800 מיליון שקלים, בקצב שלא נעשה כמותו בישראל. לצד זאת הוזרמו למעלה מ-20 מיליון שקלים לתקציבי חוסן, רכזי קהילה, נוער ומשימות חברתיות ששמרו על המסגרות הקהילתיות גם בפניו.

החטיבה השני של יישובי הנגב המערבי קיבל החלטת ממשלה בהיקף של כ-100 מיליון שקלים: פיתוח, מוסדות חינוך, מכוניות, גרעינים משימתיים ושנת שירות - כדי שגם הם יצאו מן המשבר חזקים וצומחים.

בצפון, המצב היה חמור עוד יותר. 25 היישובים הצמודים לגדר בגליל העליון כבר נכנסו למלחמה כשהם חלשים, כשגילם הממוצע של התושבים הוא מעל 60 ותשתיות החינוך מתפוררות. המלחמה הכתה בהם קשות: טילים, פיגועי ופיזור של קהילות שלמות לעשרות מקומות. כאן הופעלה בהובלת משרד

בעשרות יישובים. רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) קיבלה החלטות שהורידו דרמטית את מחירי הקרקע: קרקע ששווקה בעבר במיליון שקלים ניתנת כיום לציבור הרחב במחירים סבירים יותר ולמילואימניקים ב-100 אלף שקלים בלבד. במקביל, מתנהל משא ומתן מתקדם על שינוי תוכניות מינהל התכנון, כך שהיישובים יוכלו לגדול בלי להיתקע בתקרות מלאכותיות.

התוצאה כבר ניכרת בשטח: יישובים קהילתיים חוזרים לבנות, משפחות צעירות מוצאות אלטרנטיבה אמיתית לבית במחיר סביר, והקהילות מתמלאות מחדש בילדים, בגנים ובבתי-ספר. מה שנראה תקוע במשך עשורים נפתח באחת, בזכות שילוב של חקיקה, החלטות קרקע ותכנון ארוך-טווח.

החטיבה להתיישבות, הזרוע המבצעת של המשרד, הפכה לשחקן מרכזי במהפכה הזו.

תקציבה גדל מ-40 מיליון שקלים ל-100 מיליון בשוטף, ובנוסף מוזרמים תקציבים רבים נוספים לפרויקטים ייעודיים. החטיבה מובילה ליווי קהילתי, תהליכי קליטה, בניית שכונות ותשתיות, ומבני ציבור. היא מחברת בין ההחלטות במשרד ההתיישבות לבין הביצוע בשטח, מלווה כל מועצה וכל יישוב עד לרמה של רכזי קהילה ורכזי קליטה.

לצד חיזוק הקיים, מתקדם גם מהלך חסר תקדים של הקמת יישובים חדשים.

הנגב והגליל תמיד היו חוד החנית של ההתיישבות הציונית, עוד מימי ראשית המדינה. אולם בשנים האחרונות המציאות שם הייתה מעט מאתגרת: יישובים רבים הלכו והזדקנו, צעירים לא הצטרפו, וחלק מהקהילות התקשו לשמור על החוסן והחיוניות. גנים נסגרו, בתי-ספר התרוקנו, והעתיד נראה לא פעם מעורפל.

שלושה חסמים מרכזיים הקשו על היישובים בנגב ובגליל. הראשון - מחירי הקרקע. זוגות צעירים נדרשו לשלם מאות אלפי שקלים בעבור מגרש והתקשו להצדיק מעבר לפריפריה, על אחת כמה וכמה לאזורי גבול. השני - החסם התכנוני, תוכניות של מינהל התכנון שהגבילו באופן דרמטי את היכולת להתרחב. השלישי - ועדות הקבלה: החוק אפשר אותן רק עד 400 משפחות, כך שיישובים שהגיעו לגודל הזה פשוט נעצרו.

כאן נכנסה לפעולה מדיניות חדשה שנבנתה על הבנה פשוטה: אם לא שוברים את החסמים - אי אפשר לגדול. מהלך אסטרטגי של משרד ההתיישבות בראשות השרה אורית סטרוק, הציב את הנגב והגליל שוב במרכז סדר היום, הפך את הקערה על פיה והחזיר את התקווה למאות קהילות.

המהלך החדש פרץ את החסמים בזה אחר זה. בחקיקה עודכנה המגבלה על ועדות קבלה ל-700 משפחות ואף יותר - מה שפתח מחדש אפשרות מגורים

מבשרת אדומים:

שלושים שנה של סחבת
הסתיימו ברגע של מנהיגות

E1

אז ראשי ממשלה הגיעו עם ראש עיריית מעלה אדומים, הצטלמו, הבטיחו - אבל בסוף הכול נותר בגדר סמל. ההבטחה ב-E1 הפכה כמעט לריטואל קבוע, והמימוש נותר מחוץ להישג יד.

ואז נפתח חלון הזדמנויות חדש. עם שובו של דונלד טראמפ לחדר הסגלגל בשנת 2025, התקבלה תחושה ברורה שאפשר סוף-סוף לקדם את התוכנית. היא נשלפה מהמדפים, והפעם - בניגוד לעבר - לא נעצרה בגלל לחצים מבחוץ. סמוטריץ' הורה להפעיל את הצוותים, לפתור במהירות את ההיבטים המקצועיים והצוותים נכנסו למרתון של תיקונים, עדכונים ודיונים. מהנדסים, משפטנים ויועצים עסקו כמעט בכל פרט, כדי להביא את התוכנית לבשלות מחדשת ולהפוך אותה לרלוונטית לעידן הנוכחי.

בניגוד לכל מה שהיה קודם, הפעם הדברים לא נעצרו בהבטחות. סמוטריץ', כשר האוצר והשר במשרד הביטחון, קיבל את הסמכות - ולא ביקש רשות מאף אחד. בשבוע אחד נדחשו תהליכים של חודשים: ועדות, התנגדויות, הכרעות. מה שבדרך כלל היה מתמשך ונמרח, הפך לרצף אחד מהיר כדי למנוע לחצים בינלאומיים ותקיעת מקלות בגלגלים. בסופו של תהליך ארוך, לראשונה אחרי שלושה עשורים של דיבורים, תוכנית E1 קיבלה תוקף רשמי.

צריך לומר: החשיבות של E1 היא לא רק בהיקף יחידות הדיור - כ-3,400 במספר - אלא במשמעות האסטרטגית. E1 מחברת את ירושלים למעלה אדומים, ולמעשה סוגרת את הציר המרכזי שמאפשר רצף פלסטיני מצפון לדרום. היא מעצבת את גבול ההתיישבות לשנים קדימה. זה מהלך שמקבע ריבונות ישראלית במרחב הקריטי ביותר ביהודה ושומרון, ובעיקר שולל בפועל את האפשרות להקים מדינה פלסטינית רציפה בשטח - הישג היסטורי להתיישבות ולחזון הלאומי.

התגובות הבינלאומיות לא איחרו להגיע. באירופה, בירדן ובמצרים פרסמו הצהרות חריפות וגינו את ההחלטה, תוך אזהרה מפני פגיעה אנושה בסיכוי להסדר מדיני ופתרון שתי המדינות. כלי תקשורת ברחבי העולם הקדישו

שנים ארוכות של עיכובים והבטחות פוליטיות שלא התממשו הגיעו לסיומן. תוכנית E1, שהייתה במשך שלושה עשורים הסמל המובהק ביותר ל"ימה שכולם מבטיחים ואף אחד לא עושה", הפכה למציאות. לראשונה, המדינה נתנה אור ירוק רשמי לתוכנית אסטרטגית רחבת היקף, שתחבר את ירושלים למעלה אדומים, תחסום רצף פלסטיני מצפון לדרום, תקבור את רעיון המדינה הפלסטינית, ותעצב מחדש את מפת ההתיישבות.

ההיסטוריה של E1 רצופה הבטחות: כבר בדצמבר 1990, כשר השיכון, אמר אריאל שרון כי "בתוכנית להקמת שכונה חדשה באזור E1 ... חשיבותה היא ביצירת רצף דמוגרפי יהודי ורצף עירוני בין ירושלים למעלה אדומים, שיבטיח את שלמותה וביטחונה של ירושלים וסביבתה תחת שלטון ישראל". חמש-

עשרה שנה אחר כך, בספטמבר 2005, חצי שנה לפני הבחירות, הצהיר ממלא מקום ראש הממשלה אהוד אולמרט: "בכל מקרה, תהיה בנייה ב-E1 ומעלה אדומים תהיה חלק בלתי נפרד מירושלים". וב-25 בפברואר 2020, על בימת כנס בשבע, הכריז ראש הממשלה בנימין נתניהו שבוע לפני הבחירות לכנסת ה-23: "נתתי הנחיה מיידית לפרסם תוכנית בנייה של 3,500 יחידות דיור ב-E1". כולם הבטיחו, אף אחד מהם לא העביר את התוכנית מהנייר אל השטח.

העיכוב לא נבע רק מקשיים מקצועיים, אלא בעיקר מלחצים מדיניים עזים. במשך למעלה משלושים שנה הופעלו על ישראל איומים ואזהרות - מהבית הלבן, מהאיחוד האירופי ומהאו"ם - שביקשו למנוע את המהלך מתוך הבנה שהוא יביא לקבורת רעיון המדינה הפלסטינית. ולכן, פעם אחר פעם, התוכנית נדחקה הצידה, נדחתה או הוקפאה, למרות שהייתה מוכנה מבחינה מקצועית.

בתחילת הקדנציה הנוכחית, כאשר ג'ו בידן עוד ישב בבית הלבן, במערכת המדינית בישראל העריכו שאין טעם לקדם את תוכנית E1. החשש מהתנגשות ישירה עם וושינגטון הוביל לעיכוב נוסף. כמו בכל מערכת בחירות בעבר, גם

תוננעיים הקמת מדינה פלסטינית

ההתיישבות מקבלת תנופה:

30 אלף דונם

**אדמות מדינה
הוכרזו בשנתיים**

כל מהלך ביהודה ושומרון מתחיל בשאלה אחת: האם הקרקע היא אדמת מדינה? בלי הכרזה כזו אי אפשר לתכנן, אי אפשר לבנות שכונות חדשות או לסלול כבישים. עד שלא נקבע במפורש שהקרקע שייכת למדינה, היא נחשבת "במחלוקת" או "אדמת סקר", ובפועל היא חסומה לכל פיתוח.

במשך שלושה עשורים אחרי הסכמי אוסלו, הקצב היה זעום: לכל

”

**בזכות עבודה מאומצת
של שר האוצר והשר במשרד
הביטחון בצלאל סמוטריץ',
בתוך כשנתיים בלבד הוכרזו
כ-30 אלף דונם אדמות
מדינה - זינוק חסר תקדים**

היותר 400 - 1,000 דונם בשנה. לשם השוואה, שכונה ממוצעת באפרת יושבת על כ-400 דונם. כלומר - בכל יהודה, שומרון ובקעת הירדן נוספה מדי שנה בקושי שכונה אחת. כל יוזמה התנגשה בחומות בירוקרטיות ובאילוצים מדיניים.

הקדנציה הנוכחית שינתה את התמונה. בזכות עבודה מאומצת של שר האוצר והשר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ', בתוך כשנתיים בלבד הוכרזו כ-30 אלף דונם אדמות מדינה - זינוק חסר תקדים. מדובר ביותר מ-60% מכל מה שהוכרז מאז אוסלו ועד היום, בשלושים שנה. לשם פרופורציה: פי 30 יותר מהקצב שהיה מקובל בעבר.

המספרים לא מספרים הכול. אדמות מדינה הן לא רק נתון יבש, אלא מפתח אסטרטגי. הן מאפשרות תכנון של שכונות וערים, אזורי תעשייה ותשתיות - וגם מגינות על הקרקע מפני השתלטות עוינת. קרקע שרשומה על שם המדינה זוכה לפיקוח ולאכיפה, והאויב מאבד בה עניין כיעד להשתלטות.

אבל מעבר להיבט הטכני, להכרזות הללו יש משמעות רחבה הרבה יותר. ברגע שקרקע מוכרזת כאדמת מדינה, היא הופכת לאבן יסוד בתהליך ההתיישבות. זהו הצעד הראשון שמאפשר להסדיר יישובים קיימים שהמתינו שנים ארוכות להכרה ומעניק להם ודאות תכנונית. בלי ההכרזה, כל אותם מקומות נותרו תלויים על בלימה, חסרי סטטוס, חשופים לעתירות ולפינויים. עם ההכרזה, הם הופכים לחלק אינטגרלי ממערך ההתיישבות, עם יכולת לתכנן, להקים מוסדות חינוך, לחבר תשתיות ולהביא משפחות חדשות.

המשמעות היא גם חברתית וביטחונית. יישוב שלא מוסדר הוא יישוב חלש - מבחינה מוניציפלית, כלכלית ותודעתית. לעומת זאת, כשהמדינה נוכחת ורושמת קרקע על שמה, היא משדרת מסר ברור: אנחנו מתכוונים להישאר כאן. ההכרזות הללו אינן רק צעד מינהלי - הן שרטוט מחודש של מפת האחיזה בשטח. כך נוצרת מציאות חדשה: לא עוד אזורים "אפורים", אלא רצף של התיישבות יציבה, מבוססת ומחוברת.

הצפי קדימה מרשים לא פחות: כבר עכשיו מצויים בצנרת פרויקטים

”

**אדמות מדינה הן לא רק
נתון יבש, אלא מפתח
אסטרטגי. הן מאפשרות
תכנון של שכונות וערים,
אזורי תעשייה ותשתיות
וגם מגינות על הקרקע מפני
השתלטות עוינת**

בהיקף של 70 - 80 אלף דונם. גם אם לא כולם יושלמו עד סוף הקדנציה, עצם הכנסת הקרקעות למסלול מקצועי מבטיחה שהן יתורגמו בהמשך לתשתיות ולבנייה. כך מקדמים את ההתיישבות.

הריבונות כבר כאן! ישראל על סף הכרעה היסטורית

גם במישור התודעתי מדובר במהפכה. במשך שנים ההתיישבות נאלצה להתנהל כמי שחיה תחת סימן שאלה - זמנית, לא מוסדרת, תלויה בהחלטות מבחוץ. החלת הריבונות מסירה את סימן השאלה הזה מהפרק. היא נותנת ליישובים זהות רשמית וחלק ברוך ממפת המדינה. לא עוד "התיישבות צעירה", לא עוד "שכונה לא מוסדרת" - אלא חלק בלתי נפרד מישראל. השינוי הזה מחזק את תחושת הביטחון של התושבים, מעודד השקעות וצמיחה, ומעמיק את שורשי ההתיישבות לדורות הבאים.

אין ספק שהתגובות בעולם יגיעו. האיחוד האירופי, מדינות ערב והא"ם צפויים לגנות, אולי גם לאיים. אבל זה בדיוק לב העניין: ריבונות היא הכרעה ישראלית פנימית, לא עוד נושא למשא ומתן בינלאומי. מה שבעיני אחרים נראה כאיום, עבורנו הוא הישג. זהו חיזוק זהותה של מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, העמקת אחיזתה בלב נחלת אבותינו ומימוש מצוות יישוב הארץ.

הריבונות איננה רק מהלך משפטי אלא הצהרה על אופייה של מדינת ישראל. מדינה שמבינה את זכותה הטבעית והאלוקית על הארץ ומממשת אותה

**אחרי שנים של דיבורים ולחצים,
הריבונות עומדת, בעזרת ה',
להפוך למציאות.
זו אינה עוד סיסמה - אלא הכרעה
לאומית אמיצה, הישג מובהק
של המחנה הלאומי, ובעיקר:
יצירת מציאות חדשה שבה ישראל
מגדירה בעצמה
את גבולותיה ואת עתידה.**

בפועל. היא מחברת בין ההיסטוריה העתיקה לבין העתיד, בין חלום הנביאים לבין המציאות המדינית, בין הציונות לבין הגשמתה המלאה בארץ ישראל.

אחרי שנים של דיבורים ולחצים, הריבונות עומדת, בעזרת ה', להפוך למציאות. זו אינה עוד סיסמה - אלא הכרעה לאומית אמיצה, הישג מובהק של המחנה הלאומי, ובעיקר: יצירת מציאות חדשה שבה ישראל מגדירה בעצמה את גבולותיה ואת עתידה.

**הריבונות איננה רק מהלך משפטי
אלא הצהרה על אופייה של
מדינת ישראל.
מדינה שמבינה את זכותה
הטבעית והאלוקית על הארץ
ומממשת אותה בפועל.
היא מחברת בין ההיסטוריה העתיקה
לבין העתיד, בין חלום הנביאים
לבין המציאות המדינית, בין הציונות
לבין הגשמתה המלאה בארץ ישראל**

דוגמה מובהקת היא הקשר בין משרדי הממשלה למינהל האזרחי. בעבר, המשרדים כלל לא עסקו ביהודה ושומרון. הכול הושאר בידי פקידים צבאיים בשטח, ללא תכנון כולל וללא אחריות אמיתית. כיום, משרדי הממשלה פועלים בשטח כאילו כבר יש ריבונות. המציאות בשטח עובדת בצורת חשיבה של ריבונות דה-פקטו, ולכן המעבר לריבונות רשמית קל הרבה יותר.

לצד זאת, התקיימה עבודת מטה מקיפה מצד מינהלת ההתיישבות. נבחנו מפות, נכתבו חוות דעת משפטיות, הוכנו תרחישים ונתפרו פתרונות מראש לכל בעיה אפשרית. העבודה הזו הופכת את ההחלטה המדינית לקלה הרבה יותר: במקום פחד מ"אין-ספור בעיות", מוצג לדרג המדיני פתרון מוכן לכל אתגר.

חשוב לציין שהריבונות היא מהלך כפול, כאשר מצד אחד היא מהלך מעשי - ברגע שהקרקע מוכרזת כחלק מישראל, אפשר לתכנן שכונות, להקים אזורי תעשייה, לחבר תשתיות, להסדיר יישובים ולקדם תוכניות מתאר. כל מה שעמד תקוע במשך שנים בגלל היעדר הכרעה משתחרר באחת. ומצד שני, ולא פחות חשוב, היא הכרזה אסטרטגית שאומרת שישראל מפסיקה להגיב למציאות ונוטלת לידיה את היוזמה. היא אינה מבקשת עוד לגיטימציה חיצונית אלא מגדירה בעצמה את עתידה.

המשמעות המדינית הבולטת ביותר של החלת הריבונות היא קבורת רעיון המדינה הפלסטינית. במשך שנים הופעלו על ישראל לחצים כבדים - מהבית הלבן, מהאיחוד האירופי ומהא"ם - כדי למנוע את המהלך. הם ידעו היטב למה. ברגע שישראל מחילה ריבונות, היא סוגרת את הדלת בפני האפשרות למדינה פלסטינית עצמאית. זו גם הסיבה שהלחצים בעבר היו כה עזים. אלא שהפעם, בניגוד לעבר, לא מדובר בסיסמה שניתן למחוק באיום דיפלומטי, אלא בתוכנית מוכנה ומבוססת.

תוכנית הריבונות עצמה נשענת על עקרונות ברורים: ביטול החלוקה לאזורי A, B ו-C - ובכך פירוק הסכמי אוסלו בפועל, שבירת הרצפים הפלסטיניים וניתוקם מהנקודות השולטות ומהמעברים האסטרטגיים והחלת מקסימום שטח תחת ריבונות ישראלית עם מינום אוכלוסייה ערבית. אלה אינם רק שרטוטי מפות בעלמא, אלא אמירה אסטרטגית: מדינת ישראל אינה מאפשרת יותר את חלוקת הארץ, והיא בונה מציאות שבה השליטה בידיה.

החלת הריבונות נועדה לשים סוף לעמימות הזו: להפוך את מה שבלב ובתודעה למציאות חוקית ומדינית ברורה. לחזור סופית לנחלת אבותינו.

המהלך הנוכחי שונה מכל מה שהכרנו. תחת הנהגתו של השר בצלאל סמוטריץ', הריבונות אינה נשאר עוד בשלב החלום או התעמולה, אלא מתקדמת צעד אחר צעד לשלב המימוש.

השר סמוטריץ' עשה מה שאחרים לא העזו: הוא לקח רעיון שהוזכר אינספור פעמים, והפך אותו לתוכנית מגובה במסילות משפטיות, תכנוניות ומדיניות. בדיונים בנושא, נוהג השר לומר כי "יותר קל לעלות מדרכה - מאשר לטפס על האוורסט". זהו בדיוק ההבדל: כשהשטח לא

מוכן, ריבונות נראית בלתי אפשרית. אבל כשבונים תשתיות, מחברים משרדי ממשלה לשטח, מסדירים תכנון ובנייה ומכינים פתרונות משפטיים - ההכרזה הרשמית הופכת לצעד טבעי, כמעט מתבקש.

כבר שנים רבות שהמילה "ריבונות" מרגישה לנו כמו חלום רחוק. היא מופיעה בנאומים, בקמפינים, אבל תמיד נשארת בגדר סיסמה - סמל לשאיפה של הימין ושל ההתיישבות, אך לא יעד מעשי. עכשיו משהו משתנה. כעת, לראשונה, היא מתקדמת מוויכוח תאורטי אל תוכנית מעשית ומגובשת. הריבונות יורדת מהכרזות ומשלטי החוצות והופכת למדיניות מוכנה, סדורה וברורה.

בפשטות, ריבונות היא החלת החוק הישראלי על יהודה, שומרון ובקעת הירדן, והכרזה כי חבלי הארץ הללו הם לב ליבה של מדינת ישראל. זהו צעד משפטי, אבל גם אמירה זהותית ושושית - חיבור מחודש בין ההבטחה לאבותינו לבין קיומה של המדינה היהודית במולדתה.

במשך שנים רבות התרגלנו לשפת ה"פשרות", ה"סטטוס-קוו" ו"משא ומתן עתידי". בפועל, נוצר מצב שבו מרחבים עצומים התנהלו כאילו הם זמניים, תלויים בהחלטות נקודתיות או בלחצים מבחוץ.

**השר סמוטריץ' עשה מה
שאחרים לא העזו:
הוא לקח רעיון שהוזכר
אינספור פעמים,
והפך אותו לתוכנית מגובה
במסילות משפטיות,
תכנוניות ומדיניות**

המינהל האזרחי מעבר מניהול צבאי לניהול אזרחי

במרחב האזרחי של המינהל האזרחי נוצר לאורך השנים מבנה חריג: סמכויות אזרחיות מובהקות נוהלו בשרשרת פיקוד צבאית. ראש המינהל, קצין בצה"ל, ריכז בידייו את ההחלטות, והפעלתן התבצעה דרך אותו מסלול פיקודי. לא הייתה כתובת אזרחית אחת שתרכז את הממשק, בלי מיפוי ברור בין תחום אזרחי ללא-אזרחי. כך נוצר ניהול מפוצל ותלוי-צבא, שבו גם סוגיות אזרחיות גרידא חייבו מעבר תכופ דרך קצינים במדים.

”
הסדרת השרשרת האזרחית
במינהל האזרחי - העברת מרכז הכובד
של נושאי האכיפה, התכנון והקרקעות
וכל נושא אזרחי אחר לשרשרת סמכות
אזרחית ברורה, עם כלים וסמכויות
שמוגדרים היטב
”

אחד המהלכים העמוקים שנעשו בשנים האחרונות הוא הסדרת השרשרת האזרחית במינהל האזרחי - העברת מרכז הכובד של נושאי האכיפה, התכנון והקרקעות וכל נושא אזרחי אחר לשרשרת סמכות אזרחית ברורה, עם כלים וסמכויות שמוגדרים היטב. המהלך הזה אינו סיסמה - הוא ארכיטקטורה ניהולית חדשה שנבנתה צעד-צעד כדי להוציא את תחומי הפעילות האזרחית של המינהל לאחריות של גוף אזרחי.

חשוב להדגיש: לא הוצאנו את הצבא מהמערכת - אלא שינו את מאזן הכוחות. הצבא ממשיך להשתתף בדיונים, להשמיע את שיקוליו, להציב משמעותיות ביטחוניות ולהשפיע על תהליכים. אך בשונה מבעבר, אין לו עוד את זכות הווטו על קבלת ההחלטות. ההכרעות מתקבלות בידי הדרג האזרחי - בדיוק כפי שנעשה בכל הליך תכנוני או מנהלי במדינת ישראל. מתחשבים בביטחון - אך לא מחילים אותו כבלם אוטומטי. בבסיס השינוי, הוקמה במשרד הביטחון "מינהלת ההתיישבות" - יחידת מטה עם תקנים מקצועיים, יועצים וכלל הכלים שצריך כדי להוביל את הסוגיות והיחידות האזרחיות של המינהל האזרחי. הרעיון פשוט: יש כתובת מקצועית-אזרחית שמרכזת את הטיפול באותם תחומים אזרחיים שפעם התפזרו בין גורמים צבאיים שונים.

כדי שהשינוי לא יישאר רק ככותרת, נעשתה עבודת עומק משפטית: מיפוי של כל הצווים החלים ביהודה ושומרון. במינהלת עברו צו אחר צו - וסימנו במדויק מה אזרחי ומה לא. התוצר הוא חוברת עבודה עבה המאחדת את כלל הסמכויות האזרחיות שיועברו בפועל למינהלת ההתיישבות. ברגע שהגבולות המשפטיים ברורים - אפשר גם להפעיל אותם בעקביות.

הצלע השנייה במבנה החדש היא האיוש. לאחר מרכז בנציבות שירות המדינה מונה סגן אזרחי לראש המינהל - הלל רוט - שתכליתו לרכז ולהפעיל את כל הסמכויות האזרחיות במינהל. המינוי איננו סמלי: מפקד פיקוד המרכז חתם על צו שלפיו הסמכויות האזרחיות עוברות מראש המינהל לסגנו האזרחי. זהו שינוי ארגוני מהותי ששינה את החשיבה המנהלתית ביהודה, שומרון ובקעת הירדן.

ומה בדיוק עובר? כאן נמצא הלב המנהלי: אכיפה; הפקעות לתשתיות; איכות סביבה ותקשורת; הקצאת קרקעות - כולל החלטה למי מקצים ובאיזה היקף;

הסדרת התיישבות צעירה; וכן סמכויות תכנון וייצוג מלא בוועדות התכנון. זוהי רשימה חלקית בלבד: לתוך המעטפת האזרחית מתכנסים גם תחומים נוספים כמו תחבורה, מיפוי, שירותים ציבוריים ועוד. כל אלה מנוהלים כעת תחת אחריות אזרחית אחת - ברצף ניהולי אחיד, ברור ונטול כפילויות.

המעבר לניהול אזרחי אינו רק שינוי ארגוני - הוא שינוי תפיסתי. מערכת צבאית, מטבעה, מבקשת יציבות ושקט תפקודי. היא נמדדת בשמירת הביטחון, ולעיתים תעדיף להימנע מהחלטות מורכבות שעלולות ליצור חיכוך. לעומתה, מערכת אזרחית פועלת מתוך אחריות כוללת על התחום האזרחי - ומקבלת החלטות בהתאם לשיקולי פיתוח, תכנון, אכיפה והסדרה. הביטחון נשקל - אך אינו משתק. זו המשמעות של ניהול אזרחי אפקטיבי: לא ביטול הזהירות, אלא איזון נכון בין זהירות ליוזמה.

המשמעות המערכתית ברורה: בשרשרת האזרחית של המינהל - מהדרג הביצועי ועד השר במשרד הביטחון - אזרחים בלבד. לא עוד תלות בפיקוד צבאי כדי לקדם החלטות אזרחיות, אלא קו אחריות אזרחי רציף שמאפשר קבלת החלטות עניינית ומהירה. זה לא רק עניין של תיאוריה משפטית סבוכה, אלא פרקטיקה שמקצרת טווחים ומבהירה את תחומי האחריות.

הישגי המהלך נמדדים באיכות ההפעלה לא פחות מאשר במבנה. ברגע שיש בעל בית אזרחי על האכיפה, על ההקצאות ועל התכנון - מתייצבת שגרה: תיק שנוגע להפקעת תוואי תשתית מקבל טיפול באותה מסילה; דיון תכנוני מתכנס עם ייצוג אזרחי שמוסמך להחליט; הקצאת קרקע מתבצעת לפי אותם כללים - בלי לקפוץ בין שולחנות. התוצאה: פחות חיכוך ויותר זמן עשייה.

חשוב להדגיש: זה אינו "עוד שינוי קוסמטי", אלא מבנה שנועד להחזיק לאורך זמן. המינוי הקבוע של הסגן האזרחי, המיפוי המשפטי המקיף, וריכוז

”
מינהלת ההתיישבות במשרד הביטחון
הופכת מערכת מפוזרת, שתלויה בצבא
לכלי אזרחי אחד, ברור ואפקטיבי. זה
לא שינוי בעלמא - אלא שינוי שמאפשר
למשול בפועל
”

ההפעלה בידיים אזרחיות - כולם יחד יוצרים תשתית ניהולית יציבה שמרימה את היכולות האזרחיות של המינהל, ומסירה תלות בגורמים שאינם נדרשים לשם כך. זו בדיוק המשמעות של משילות אזרחית: סמכות, אחריות ושגרה.

אזרחי המדינה מצפים שמי שאחראי - ינהל. שההחלטות לא ייתקעו, שהשטח יקבל מענה, ושהמנגנון יפעל בלי לעבור תחנות מיותרות. זה בדיוק מה שנעשה כאן: מינהלת ההתיישבות במשרד הביטחון הופכת מערכת מפוזרת, שתלויה בצבא לכלי אזרחי אחד, ברור ואפקטיבי. זה לא שינוי בעלמא - אלא שינוי שמאפשר למשול בפועל.

חברים יקרים, שותפים לדרך ולמעשה,

הערים נבנות, המשפחות מצטרפות, והעיתיד הופך מוחשי.

בשנים האחרונות בנינו תשתית יציבה להמשך הדרך: מהלך שמבוסס על עבודת מטה רצינית, על הכנת מסילות משפטיות ותכנוניות, על פתרון חסמים, על תוכניות ארוכות טווח. אין מדובר באירוע חד-פעמי או בהבטחה חולפת. זו מגמה, זו שיטה, זו מציאות חדשה שבה ההתיישבות אינה עוד שאלה זמנית אלא עובדה קיימת, מעוגנת במדיניות ממשלת ישראל.

כל הישג הוא לא עוד מספר או החלטה בממשלה - אלא סיפור חיים של משפחות שמקבלות בית, ילדים שנוסעים בבטחה בכביש חדש, חקלאים שנטועים באדמתם, וקהילות שמקבלות יציבות וביטחון. זו לא פוליטיקה - זו מציאות יומיומית שמשנה את פני הארץ ואת עתיד הדורות הבאים.

הישגי ההתיישבות נושאים משמעות אסטרטגית: הם מחזקים את אחיזתנו בארץ, מחסלים את רעיון המדינה הפלסטינית, ומחזירים לישראל את היוזמה ואת האחריות על עתידה. זהו מהלך שמייצב את גבולות המדינה ומעניק ביטחון, ודאות וצמיחה לרבבות משפחות.

אחיי ואחיותיי, אני מזמין אתכם לעיין בחוברת, לראות בעיניים את הדרך שעשינו בשנתיים האחרונות, ולהצטרף להמשך הדרך. יחד נמשיך בעזרת השם להוביל, לבנות, לשתול, לחלום - ולהגשים. זו שליחות של דור, אבל גם זכות שאין כמותה: להיות שותפים בהגשמת חזון הנביאים ובמימוש הבטחת ה' לאבותינו.

בצלאל סמוטריץ'

יו"ר מפלגת הציונות הדתית
שר האוצר והשר במשרד הביטחון

אני חש זכות עמוקה להוביל בקדנציה הזו מהפכה אסטרטגית ביהודה ושומרון. מהפכה של הסדרה, אזרוח ונורמליזציה, מהפכה שמורכבת משינוי DNA ביחס של מדינת ישראל להתיישבות, וכהמשך ישיר לכך בפריצת דרך כמותית של ממש בכל המישורים.

ההישגים הללו נובעים משילוב של תפקידי במשרד האוצר ובמשרד הביטחון, והם מומשו בעזרתם של רבים וטובים במשרדי הממשלה, במינהלת ההתיישבות, בצה"ל, במינהל האזרחי ובהנהגת ההתיישבות במועצות וביושבים. התודה והברכה מעומק הלב לכל השותפים ולריבוננו של עולם ששם חלקי איתם.

אנו רואים עצמנו המשך לחמישה עשורים של מסירות ונחישות בהיאחזות באדמת הארץ, החל מענקי דור המייסדים של גוש אמונים, עובר דרך דור הבנים שבנה ושכלל, וכלה בדור שלישי ורביעי של חלוצי החוות.

בחוברת הזו אני שמח להציג בפניכם איך הפכנו, ועודנו הופכים, את החלום למציאות - צעד אחר צעד, החלטה אחר החלטה, הישג אחר הישג.

בחסדי ה', ובעבודה קשה של צוותים מקצועיים ונאמנים, הבאנו לפריצות דרך היסטוריות: הקמה והסדרה של חמישים יישובים חדשים; עשרות אלפי יחידות דיור חדשות בכל רחבי יהודה, שומרון ובקעת הירדן; סלילת כבישים אסטרטגיים שמקצרים מרחקים ומחברים את ההתיישבות אל שאר חלקי הארץ; הכרזה על עשרות אלפי דונמים כאדמות מדינה שמבטיחה את עתידנו ומונעת השתלטות עוינת; הסדרת החוות החקלאיות שהפכו מחזית מוזנחת לנקודות אחיזה חיות ומוגנות; תיקוני חקיקה ותיקון אפליה ארוכת שנים; רפורמה במינהל האזרחי שהחזירה את השליטה לניהול אזרחי-ישראלי מסודר; ובעיקר, קידום מדיניות ריבונית שמקבעת את נוכחותנו בלב הארץ.

"וַיִּרְשְׁתֶּם אֶתָּה וַיִּשְׁבְּתֶם בָּהּ" - הציווי הקדום מתגשם לנגד עינינו, כשעם ישראל יושב בארצו לא רק בפועל אלא גם בריבונות ובמשילות.

זוהי לא עוד אמירה - זוהי מציאות חדשה. מציאות שבה ההתיישבות פורחת, החיבור ליהודה ושומרון מתהדק והרעיון המסוכן של מדינה פלסטינית נקבר. מדינת ישראל חוזרת ליזום, להוביל, ולהגיד בקול ברור: אנחנו כאן כדי להישאר. "עוֹד תִּטְעֵי כְרָמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרוֹן; נָטְעוּ נְטָעִים וַחֲלָלוּ" - הנבואה מתגשמת לנגד עינינו, הכרמים ניטעים,